

ita, eum nobis quem promiserat repræsentat. Nam eousque necesse est ut nobiscum pergat; quia etiam egredi de carcere citius erraremus, nisi per illum nobis iter quo deberemus ingredi monstraretur. Cum autem vicum unum procedimus, continuo angelus a nobis discedit; quia cum ipso [an ipsum], qui via, veritas, et vita est, vidimus, jam ductore ulterius non egemus.

XXI. Sequitur: *Et Petrus ad se reversus dixit: Nunc scio vere quia misit Dominus angelum suum, et eripuit me de manu Herodis, et de omni expectatione plebis Judæorum.* Juxta litteram patet sensus quia Petrus ab illo mentis excessu in quem præ gaudio super se raptus fuerat, ad hoc redit quod intellectu communi et prius fuit. Sed si, quemadmodum cœpimus, hæc quoque verba ad internam intelligentiam referimus, magnam in eis futuræ nostræ ereptionis imaginem prævidemus, magnam et in præsentī futuræ nostræ exultationis dulcedinem prægustamus. Nos etenim, quandiu in hujus exsiliū religatione detinemur, nobiscum esse perfecte non possumus; quia imaginem illam et similitudinem quam a conditore accepimus, immunem a peccato servare, sicut condita est, non valeamus. Nam quoties peccamus, et nos sumus, et nobiscum sumus; quia per peccatum subter nos lapsi, ab illius similitudine qui super nos est degeneramus. Sed cum, illis superius dictis periculis omnibus evitatis, ad eum qui nos fecit venerimus, tunc etiam ad nos ipsos perfecte revertimur, quia, peccatum nullum habentes, quales nos condidit, tales sumus. Tunc jam de nostra ereptione securi, in vocem exultationis erumpemus, dicentes:

XXII. *Nunc scio vere quia misit Deus angelum suum, et eripuit me de manu Herodis, et de omni expectatione plebis Judæorum. De manu Herodis, id est, de potestate diaboli tunc in veritate eripimur, quando, de loco tentationis assumpti, ejus insidias non ulterius timemus. De omni quoque expe-*

ctatione plebis Judæorum eripimur; quia sive maligni spiritus, sive perversi homines, qui bonorum afflictionem inhiante expectant, nostris casibus jam deinceps non insultant. Nec sane negligenter prætereundum videtur quod non ait de expectatione, sed de omni expectatione. Adversariis enim nostris toties ad spectaculum irridendi producimur, quoties eis risum de nobis, perpetrato quolibet crimine, exhibemus; quia aliud est spectaculum iracundiæ, aliud avaritiæ, aliud gula, aliud luxuriæ, aliud vanæ gloriæ, aliud superbiæ. Hostes autem qui nostram irrisionem inhiante expectant, quanto nos profundius lapsos aspiciunt, tanto, sibi met applaudentes, insultationis cachinnos altius attollunt. Quandiu vero in hac vita, quæ tota tentatio est, consistimus, etsi quædam irrisionis eorum spectacula devitamus, difficile tamen est ut non in aliquod incidamus, unde tamen, per Dei gratiam ad poenitentiam remedium recurrentes, quotidie liberamur. Cum vero ad illam securitatem venerimus, tunc *De omni expectatione plebis Judæorum perfecte eripimur; quia, morte in victoria resurrectionis absorpta, nec caro nostra ulli corruptioni exterius subjacebit, nec mentem nostram interius ulla concupiscentia titillabit. Tunc plane veraciter dicere poterimus: Nunc scio vere quia misit Dominus angelum suum, etc.* Magnifice enim dictum est *Nunc scio vere*, ne quis videlicet vere se receptum præsumat, quousque ad illam libertatem gloriæ filiorum Dei perveniat; quia, etsi jam per fidem nos liberatos scimus, adhuc tamen per speciem vere liberatos nos nescimus, donec ipsi libertatis nostræ auctori æterna societate jungamur. Ad quam veræ ereptionis scientiam nos perducere dignetur ille magni consilii Angelus, qui nos et prius per seipsum de tenebris et umbra mortis eripuit, et quotidie per suos angelos eripit, Jesus Christus Deus et Dominus noster, cui est cum Patre et Spiritu sancto honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SANCTI FULBERTI

CARNOTENSIS EPISCOPI

TRACTATUS CONTRA JUDÆOS.

Jacob patriarchæ prophetiam insignem: NON AUFERETUR SCEPTRUM DE JUDA, etc., in Christo Jesu completam probandum suscipit.

(Editio Carolus de Villiers, theologus Parisiensis, *Bibliothecæ Patrum* tom. XVIII, pag. 42, sub titulo: SERMONES CONTRA JUDÆOS. — Vide Notitiam litterariam Operibus S. Fulberti præmissam, supra, col. 167.)

Digitized by Google

1. Filii Judæorum dicunt: Non est mirum si modo D habuimus reges et principes. Hæc est ergo spes

ablatum adhuc est sceptrum de Juda. Alii dicunt esse A in regionibus Judæos prudentes atque potentes, qui virga directionis optime gubernant domos et familias suas, ideoque non esse ablatum sceptrum de Juda. Quibus nos primo respondemus, quoniam si ita accipienda est propheta illa, sicut illi dicunt, neque venit Messias neque venturus est, donec omnes Judæi patresfamilias vel mortui sint, vel ita impotentes, ut nullus eorum sit in mundo, qui sciat vel possit regere domum suam, quod quia futurum non est, usque ad illum diem qui est finis omnium mortalium, nec Messias ante veniet. Quod si ita est, ad quid putamus Messias ultimo die ut veniat, quam ut eos omnes sepeliat mortuos, quos sanaturus sperabatur infirmos? Hæccine erat expectatio gentium! quod non debent sceptrum Juda tam commune facere, nec tot reges B quot patresfamilias in sua gente numerare, nusquam ante factum, neque patriarcham suum ita delirum flugere, ut grandævus senex mox moriturus magnas nugas cum magno conatu prolaturus diceret: *Congregamini, filii, et cætera*. Item si propheta illa sic intelligenda est, quid prophetavit ille patriarcha suis Hebræis, quod prophetare non posset quilibet gentilis cæteris paganis? neque enim defuturi erant eis patresfamilias usque ad finem. Item qui sic exponit, regni majestatem minuit, prophetiæ derogat, certum de adventu Christi signum non dat, nisi honorum omnium interitum. Aliter nos primo respondemus, quia male interpretantur prophetiam hanc, singulariter enim enuntiatum sceptrum regni, pluraliter exponendo, in baculos privatorum dissipant. Sicque adultera scepra sanctum et plenum Deo prophetam ut fatuum et delirum senem reputari compellunt. Quid enim Israel prophetasse videretur suis Hebræis, quod prophetare non posset quilibet Græcus, Latinus, aut barbarus genti suæ? Sequens profecto sicut primus plane satagit, ut salutem perpetua-liter adventus Christi effugere possit. Si sciret uspiam esse regem ex Judæis, negabit venisse Christum quia non putabit ablatum esse sceptrum de Juda; si nescierit tantumdem valebit, quia licet nesciat, ubi tamen credet esse alicubi, ideo Christum non venisse credet. Nos vero ita respondere volumus ut demonstramus quod ei nil prosit, ad negandum adventum Christi, sive unum regem, sive plures ostendat de genere Judæorum qui non sunt reges Juda. Quod cum demonstratum fuerit, de his qui alicubi sunt si forte monstrentur, supervacaneum videbitur agere. Tria ergo sunt sine quibus regnum esse non potest, terra videlicet, in qua regnum sit; populus, qui terram ipsam inhabitet; et persona regis electi, qui terram vindicet, et populum regat. Terra autem regni de quo agimus est provincia Hierosolymitana, quæ di-

rectum, ita non est regnum si desit terra, aut populus, aut rex. Ubi enim pars deest, totum esse non potest. Et ubi totum est, partes quoque omnes esse necesse est. Si ergo perdita una parte, totum non est, quanto magis omnibus perditis, quod ad nihilum redactum est. Regnum autem Juda terra sua caruit, ex quo ipsa terra in manus alienigenarum venit. Populo caruit, postquam tribus Juda in omnes nationes dispersa est. Rege vero diu ante caruerat. Sic regnum Juda omnibus partibus suis dimissis regnum esse desiit. Est igitur ex tunc ablatum plane sceptrum de Juda, et declaratum quia Christus venit. Si ergo constituas, vel mendose fingas, unum Judæum, verbi gratia, Mardocheum, in Babylonia regem vel certe in Samaria, ubi decem B tribus Judæorum habitabant, habentes proprium regem, qui dicebatur rex Israel, non erit tamen rex Juda, sed rex Israel, vel Babyloniæ, ad quos nullum respectum habet prophætia, quæ dicit, *Non auferetur sceptrum de Juda*. Rursus regum Juda causa effectiva erant sacerdotes qui ungebant eos in reges. Populus autem Judæorum sacerdotes cum loco sacrificandi perdidit; regnum igitur ac sceptrum indubitanter amisit. Ubi enim effectiva causa non est, effectus qui ex ea nascatur esse nullatenus potest.

C II. Contra errores infidelium aliqua necessaria dicere volentes, mox a Judæis incipimus. Ipsi ergo nobis catholicis in eo se consentire dicunt, quod unum Dominum colimus omnium creatorem. Dissentiant autem in his, quod Trinitatem personarum in unitate Deitatis non agnoscunt, et quod Christum negant Deum esse, et quod eum nondum venisse dicunt. Nos autem ab hac ultima parte contradicere inchoantes gradatim veniamus ad summam. Christum venisse probant innumerabilia. De quibus unum est vaticinium patriarchæ Jacob et legislatoris Moysis, qui certum signum adventus ostenderunt in scepro regni Juda, dicentes: *Non auferetur sceptrum de Juda et dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus est, et ipse erit expectatio gentium* (Gen. XLIX, 10). Hanc autem prophetiam idcirco duobus viris simul ascribimus, quia unus illorum protulit, eam alter retulit ac scribendo corroboravit. At ille qui protulit eam, id est sanctus patriarcha Jacob, erat tunc advena D et peregrinus in Ægypto cum filiis suis, nihilque regia dignitas pertinere videbatur ad eos, nisi promissio tantum perficienda posteris ipsorum ad nos. Prævidebat tamen ille vir spiritualis tale quoddam regnum esse futurum de genere suo, quale in Exodo legimus dicente Domino ad filios ipsius: *Si audieritis vocem meam, et custodieritis pactum meum, eritis mihi in peculum de cunctis populis. Mea est enim omnis terra, et vos mihi eritis in regnum sacerdotale* (Exod. xix, 6). Sacerdotale igitur regnum prævide-

in eo quem elegerit Dominus in una tribuum tuarum A (Deut. xii, 13), et de jam facta electione tribus et loci canit rex Dei psaltes dicens : *Repulit tabernaculum Joseph et tribum Ephraim non elegit, sed elegit tribum Juda, montem Sion quem dilexit (Psal. lxxvii, 67)*. De hoc itaque vaticinans patriarcha et proline ejus adventum Messiae significans, breviter loquebatur dicens : *Non auferetur sceptrum de Juda et dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus est, et ipse erit exspectatio gentium*, sed sensus istius prophetiae sic accipiendus est, ac si paulo pluribus verbis explicaretur hoc modo : Domus Juda, quæ nunc modica est et peregrina, crescet olim in populum magnum, et habebit in terra promissionis Dominicæ patriam suam et reges sive duces ex genere suo : nec tolletur postea regimen sive ducamen ipsius populi, de manu sui generis, ita ut transmutetur in manum alieni rectoris, donec veniat Christus. Cum ergo videritis, o Judæi, sceptrum Juda in manu regis alienigenæ transmutatum, hoc certo signo Christum venisse cognoscite. Nec expectetis ulterius temporale regnum quod transit, sed gaudete perpetualiter conregnare Christo qui venit. Hujus itaque prophetiæ veritatem effectus rerum evidenter est consecutus. Postquam enim Deus in terra promissionis elegit sibi locum regni sacerdotalis, sicut præscripserat Moyses, et sic David postea factum esse cecinit, non fuit in sorte tribus Juda rector nisi de genere legitimo usque ad tempus Herodis alienigenæ qui post Hircanum regnavit Hierosolymis sub Cesare Augusto. Quo tempore natus est Dominus Jesus in Bethlehem Judææ. Sed ex illo tempore ablatum est sceptrum de Juda temporale, et dux de femore ejus. Ex tunc igitur prophetica veritate constat, venisse Christum qui regnaturus erat in æternum. Christum etiam demonstrat venisse cessatio veteris sacrificii facta in adventu ejus, sicut prophetaverat Malachias his verbis : *Non est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus omnipotens, et sacrificium non accipiam de manibus vestris, quia ab oriente sole, usque ad occidentem, nomen meum clarum factum est in gentibus, in omni loco offertur nomini meo sacrificium mundum, quoniam magnum nomen meum in gentibus, dicit Dominus omnipotens (Malach. i, 10)*.

Huic prophetiæ aliorum abunde præsentia consonabant. Sed cum Judæi nullatenus eis acquiescere vellent, sed semper inhiarent jugulare victimas, et comedere carnes, compescuit Dominus superstitionem ipsorum magna vi, extrudens eos de loco regni, in quo solo, et nunquam alibi sacrificare concesserat eis lex. Sicque tandem persenserunt inviti verum esse præsentium defuncti sacerdotii sui, cum neque extra haberent sacrificandi licentiam, nec intra sua quondam mœnia facultatem. Transacto itaque

Mutatio quoque legis Christum venisse demonstrat, quæ facta est ipso veniente, sicut supra dixerat divinus Isaias his verbis : *Erit in novissimis diebus manifestus mons domus Domini preparatus in cacumine montium, et exaltabitur super colles, et venient ad eum universæ gentes, et dicent : Venite, ascendamus ad montem Domini et ad domum Dei Jacob, et annuntiabit nobis viam salutis, et ingrediemur in ea. Ex Sion enim prodiet lex, et verbum Domini de Hierusalem (Isa. ii, 2)*. Quis autem adeo rudis, ut non intelligat in his verbis montem elevatum super montes, Christum esse regem super principes? In hujus ergo regis adventu videbat propheta legem exituram esse, non de monte Sina, ad erudiendam unam gentem sicut prius, sed de monte Sion ad docendas

B gentes sicut nunc factum esse videmus. Vetus autem lex quinquagesimo die post immolationem paschalis agni data est Moysi, nova lex quinquagesimo die post occisionem et resurrectionem veri Agni, sanctis apostolis inspirata est, de qua lege dicit etiam sanctus Jeremias : *Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et confirmabo super domum Jacob testamentum novum, non secundum testamentum quod constitui patribus, in die qua apprehendi manum eorum ut educerem eos de terra Ægypti, etc. (Jer. vii, 32)*. Quoniam igitur in adventum Christi novam legem ab ipso ferendam esse prophetæ prædixerant, et ipsa jamdudum prolata est, legislatorem quoque Christum prius venisse manifestum est.

C Sanctissimus quoque Daniel non solum venisse Christum, verum etiam tempus unctionis et passionis ejus, et finem sacerdotii perpetuamque desolationem Judæorum computando, demonstrat in persona Gabrielis archangeli, ad se loquentis his verbis : *Septuaginta hebdomadæ abbreviatæ sunt super populum meum et super urbem sanctam tuam, ut consumatur prævaricatio, et finem accipiat peccatum, et deleatur iniquitas, et adducatur justitia sempiterna, et impleatur visio et prophetia, et ungetur sanctus sanctorum (Dan. ix, 24)*. Et paulo post : *Occidetur, inquit, Christus, et non erit ejus populus qui eum negaturus est (Ibid., 26)*; item paulo post : *Et in dimidio hebdomadis deficiet hostia et sacrificium, et in templo erit abominatio desolationis, et usque ad consummationem et finem perseverabit desolatio (Ibid., 27)*. Hujus ergo prophetiæ compendium est, quantum ad præsentem rationem pertinet, quod in hebdomada septuagesima ungetus et occidendus esset

D Christus, et vetus sacerdotium defecturum. Hæc autem hebdomada evolvebatur perpetuaque desolatio secutura erat, imperante Tiberio successore Aug., quando baptizatus et fuerit crucifixus Jesus Dominus. Ex tunc igitur prophetica veritate non solum venisse Christum, sed etiam unctum esse constat, et pas-

autem verbi gratia partem descriptionis illius subi-
cimus, sicut est quod in Bethlehem nasci dignatus
est, juxta prophetiam Micheæ : quod super asinum
sedens venit Hierosolimam, et in tempore passionis
veste rubea indutus est. *Et sicut ovis ad occisionem
ductus est, et cum iniquis reputatus est (Isa. LIII, 7),*
sicut deploraverat Isaias. Quod triginta argenteis
venundatus est (*Matth. xxvi, 15*) ac spinis corona-
tus (*Matth. xxvii, 29*) et lapide oclusus est (*Thren.*
III, 53), ut lamentatus fuerat Jeremias; quod trans-
fixis palmis ac pedibus, felle et aceto potatus est,
et divisa sunt vestimenta ejus, et super tunicam
ejus missa est sors (*Matth. xxvii, 23, 24*), et ipse
collocatus in obscuris, sicut mortui sæculi (*Psal.*
CXLII, 3), deflente David; quod cæsus est (*Matth.*
xxvi, 67) et consputatus (*Marc. xv, 19*), et lancea
vulneratus (*Joan. xix, 34*), dolente Job.

Talis itaque descriptio prophetarum de humilitate
et passione Christi, quoniam in solo Jesu Christo
Domino nostro tota inventa est, non solum venisse
Christum, sed ipsum solum vere esse Christum
ostendit. Item Christum venisse, et quis esset Chri-
stus olim præsens indicatio contemporaliū sibi
vatum ostendit, velut Zachariæ et Elisabeth, Simeonis
et Annæ, quorum gesta seu vaticinia nota sunt,
et Joannis Baptistæ dicentis : *Ecce Agnus Dei, ecce
qui tollit peccata mundi (Joan. 1, 29)*. Quando enim
isti Dominum Jesum personaliter indicarunt, non
modo venisse Christum, sed qui esset Christus, sine
dubio ostenderunt. Item signa vel miracula, quæ
in nativitate et baptismo et passione Domini nostri
Jesu quasi extrinsecus, sed tamen divinitus facta
sunt, non modo venisse Christum, sed ipsum vere
esse declaraverunt, sicut visiones angelorum lætan-
tium in Nativitate ejus, sicut stella nova rutilans
ad indicium ejus, sicut magi cum muneribus veni-
entes ad cuabula ejus, quæ miracula sic turba-
verunt regem abusivum, ut in æmulationem Christi
nati cœvorum ejus infantium crudelissimam stragem
ederet. Præterea sicut tonitruum paternæ vocis, et
Spiritus sancti columbina species in baptismo ejus,
et sicut quando sol obscuratus est, et terra tremuit,
et velum templi scissum est in occisione ejus. Super
hæc omnia Christum venisse demonstrant opera et
sermões ejus, de quibus ipse confutabat olim incre-
dulitatem Judæorum dicens : *Si opera non fecissem
in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent
(Joan. xv, 22)*. Et de quibus corroborabat inter alios
fidem discipulorum Joannis Baptistæ dicens : *Hæc
dicite Joanni quæ audistis et vidistis : Cæci vident,
claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt,
mortui resurgunt, pauperes evangelizantur. Et beatus
est qui non fuerit scandalizatus in me (Matth. xi, 5)*.
Hæc enim et alia multa facturum esse Christum
prophete prædixerant. Quæ omnia quoniam a Do-
mino nostro Jesu Christo fieri videbantur insum-

quod in ipso benedici videntur omnes tribus terræ
(*Psal. LXXI, 17*), et alia innumerabilia sponte præter-
imus, quia satis copiose quod propositum fuerat demon-
stravimus, id est, Christum tempore suo venisse.

Nec habet Judæus quid hiscere contra. Nam si
dixerit sceptrum de Juda non esse ablatum, perspicue
falsus est, quia circiter annos mille dispersa est
tribus Juda in omnes ventos, et locum regni sacer-
dotalis alieni possident. Quod si dixerit sacerdotium
ejus non esse defunctum, mentitur plane, quia nec
extra Hierusalem habet sacrificandi licentiam, nec
intra facultatem. At si dixerit testamentum non
esse finitum, et hoc præcipue falsum est, quia sine
sanguine sacrificii non stat Jus Veteris Testamenti.
Si dixerit numerum sancti Danielis in tempore su-
pradicto non fuisse completum, hoc quoque falsum
esse rationes chronicarum facile probant. Si dixerit
illum non esse Christum, cui superius relata descriptio
convenit, cum testimonio prophetarum, tum
etiam eo falsus esse probatur, quod nullus est alius
cui convenire possit. Si novis et judicibus prophetis
obgannire tentaverit, refellunt eum veteres et cir-
cumfulgentia signorum miracula. Si autem miracula
Nativitatis, et cætera facta fuisse non credit, arguit
eum innocentium cædes, et historiæ multæ. Magnifica
vero Christi opera obumbrare non valet, quia
litterarum, ædificiorum et aliis signis impressa vel
expressa sunt, ut sine ruina mundi disparere non
possint. Tanta igitur ratione convictus, tantisque
sanctorum testimoniis confutatus Judæus, si legali
et prophetice auctoritatis non acquiescit, extra syn-
agogam ejiciendus est. Hactenus expedito quia
venit Christus, et quando, et quis sit, ab hinc quia
verus Deus est ingrediamur ostendere.

Hoc ergo primum ponimus, Christum super om-
nes homines alios excellere: sua quædam gloriosa
propria manifestant, a prophetis exposita, velut hoc
quia est homo de virgine natus, Isaia teste : *Et Chri-
stus est homo sine adjutorio inter mortuos liber*, teste
David. Nec enim alium hominem virgo mater peperit,
nec alius virtute sua liber a mortuis resurrexit.
Deinde vero sunt alia Christi propria, quibus omnem
supereminet creaturam, sicut illud ab Isaia cum ad-
miratione prolatum : *Domine, quis credidit auditui
nostro et brachium Domini cui revelatum est ? (Isa.*
LIII, 1). Et illud Davidicum : *Dominus dixit ad me :
Filius meus es tu, ego hodie genui te (Psal. II, 7)*.
Neque enim angelus, neque alia creatura Dei bra-
chium est, aut in æterno die naturalis Dei filius est.
De qua filiatione vel generatione divina satis exstat
copiosa theologorum auctoritas; unde rex mire sapi-
ens subtilissimam questionem proponebat dicens :
*Quis ascendit in cælum atque descendit? quis conti-
nuit spiritum in manibus suis? quis colligavit aquas
quasi in vestimento? quis suscitavit omnes terminos
terre? quod nomen filii eius, si nosti? (Prov. xxx, 4)*

aut creatura : proinde quod est, si creatura non est, Creator est. Cum ergo Christus sit Dei brachium, quod creatura non est, sine dubio Creator est. Item filius naturalis, et si numero differt a Patre suo quoniam alter est, naturali tamen definitione Patri suo unum idemque est. At Christus Dei Filius naturalis est, Christus igitur idem quod Pater, id est Deus est. Liquet igitur Christum quia Dei brachium est Dominum esse, et quia Dei Filius est esse Deum. Præter hæc denique sunt vaticinia quædam de Christi divinitate sic aperta, ut in eorum tractatu non sit opus uti ratiocinatione. Quoniam evidenter illum ipso nomine Dominum clamant cum laudibus Deo dignis, quamvis non sine commemoratione humanitatis ejus, qua fit ut Deus verus, et homo simul esse credatur. De quibus illud Davidicum : *Sedes tua, Deus, in sæculum sæculi*, et cætera (*Psal. xlii, 7*). Et illud Isaïæ : *Parvulus natus est nobis, filius datus est nobis, et vocabitur nomen ejus Admirabilis, Consiliarius, Deus fortis, Pater futuri sæculi, Princeps pacis: multiplicabitur ejus imperium et pacis non erit finis* (*Isa. ix, 6*). Ubi in his verbis Isaïæ cavenda est falsa Judæorum interpretatio, qua vaticinium istud ad Ezechie nomen inflectere laborant, quando cum Christianis simplicibus altercantur : falsa certe, quia non habetur scriptum in Hebraico, et vocabitur nomen ejus Ezechias, quod interpretatur *fortis Domini*, sed vocabitur nomen ejus Elgiber, quod interpretatur *Deus fortis*, quod nomen, id est *El*, soli Deo convenit, et non Ezechie, cui nec cætera quæ sequuntur convenire possunt. Cæterum in vaticinio David, simul cum divinitate Christi, diligenter attendenda est distinctio Patris, Filii et Spiritus sancti. Cum enim dicitur : *Sedes tua, Deus, in sæculum sæculi: virga directionis virga regni tui. Dilexisti justitiam et odisti iniquitatem* (*Psal. xlii, 7, 8*), ad Filium Domini loquitur. Cum dicit : *Propterea unxit te Deus, Deus tuus* (*Ibid.*, 8), de Deo Patre loquitur. Cum vero subjungit, *oleo lætitiæ* (*Ibid.*), Spiritum sanctum significat, nihilominus Deum, ut loco suo demonstrabitur.

III. Magna dissensio est inter filios hominum cum de multis aliis, tum etiam de confessione fidei. Quod videns Apostolus dicebat : *Nos prædicamus Christum crucifixum, Judæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam, ipsis autem vocatis Judæis atque Græcis Dei virtutem et Dei sapientiam* (*I Cor. i, 23, 24*). Non solum autem Gentiles et Judæi, sed et ipsi quidem qui se Christianos appellari volunt, nimiam habent inter se differentiam. Cum alii eorum catholici sint, alii hæretici multis modis. Ego vero Fulbertus, qui pono talia, licet peccator et indignus episcopus, tamen, quia vel fide catholicum me esse desidero atque profiteor, gratia Dei volo aliis, quibus potero, de mea fide et suo errore aliquam portunculam reddere ra-

A fere de his quod Trinitatem personarum in unitate divinitatis non agnoscunt, et quod Christum Deum esse negant, vel quod nondum venisse dicunt. Qui tamen de hoc ultimo sive tertio eos rationabiliter convinceret, puto quod non habeat postea multum laborare de cæteris. Probato enim quia venit Christus, ipse poterit deinceps intimare quærenti Judæo, quid sentire de cæteris vel quid facere debeat. Jam ergo incipiamus.

Christum venisse probat impleta prophetia, quam scripserat Moyses in hæc verba : *Non auferetur sceptrum de Juda et dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus est, et ipse erit expectatio gentium*. Non est enim ablatum regimen tribus Juda de manu sui generis et transpositum in manus regum alienigenarum usque ad adventum Domini nostri Jesu Christi, quem nos catholici Christiani suscepimus; est autem ex tunc revera ablatum sceptrum de Juda, et transpositum in manus extraneas ejusdem Domini nostri Jesu Christi. Ex tunc igitur auctoritate prophetica patet venisse illum qui mittendus erat, id est Christum. Ecce propositionem nostram succincte conclusimus : nunc ad approbationem ipsius historicam veritatem breviter attingamus. Demonstrantes quales Judæorum populus de genere suo rectores habuerit, quando amiserit, et quomodo sibi ablatio regiminis et adventus Messie concurrerint in diebus Herodis. Igitur post Moysen, qui prophetiam hanc protulit, et Jesum successorem ejus, rectores habuit populus Judaicus de genere suo, qui iudices appellati sunt, usque ad tempus Samuelis prophetæ. Deinde qui reges appellati sunt, similiter de genere suo, Saulem, David et plures alios, usque ad transmigrationem Babylonis. In ipsa quoque transmigracione non defuerunt illi de genere suo rectores et consolatores Deo pleni, et ipsis regibus excellentiores, sicut Jeremias et Daniel prophetæ. Post reditum de Babylone fuerunt illi similiter de genere suo bene disciplinata regimina pontificum, usque ad Aristobuli tempus, qui pontifex Judaici populi similiter de genere suo et rex ultimus fuit. Hunc autem Aristobulum expugnata Hierosolyma victum cum liberis Romam misit Pompeius Romanorum dux, Hircano fratri ejus pontificatum relinquens. Omnem vero Judæorum gentem ultimus pontifex per legitimam successionem generis fuit. Herodes primus ex alieno genere rex Judæorum factus est per senatusconsultum, imperante Augusto. Quo tempore Christus secundum prophetie fidem in Bethlehem natus est. Hactenus ergo, id est, usque ad regnum Herodis et non postea, rectores habuit legitime populus Judaicus de genere suo : regno namque Judæorum disrupto atque mutato, sacerdotium quoque disruptum atque mutatum est. Herodes enim postquam regnum Judæorum a

pontificis sub signaculo clausa nusquam usum ejus pontificibus permittebat. Hunc ergo perversum morem tenuit post ipsum Archelaus successor ejus. Hunc deinceps tenere Romani præpositi, donec tandem post passionem Christi destructa Hierosolyma et dispersa gente Judæorum, neque civitas illis, neque rex, neque pontifex, neque populus fuit. Et ista desolatio jugis facta est usque in hodiernum diem. Si ergo hæc ita sunt, imo quia ita sunt, quod ex prophetia concluderamus, per historiam consequenter approbavimus, id est, ex tempore quo regimen de Juda ablatum est et princeps de femore ejus, venisse Messiam. Nunc si habent Judæi quid contra murmurent, audiatur.

Ilic solent autem trifariam verba dare contra rationem istam quidam ex eis Judæi. « Primum non credimus, inquit, venisse Christum, quia virgam regiminis Juda non putamus ablatum. Sunt enim in multis regionibus Judæi locupletes et ingeniosi qui regant strenue familias suas, et quia tales rectores adhuc esse videmus, dicimus nondum esse ablatum sceptrum de Juda, neque venisse Christum adhuc. » Potest eos quisvis jocosa urbanitate deludere, simulque ratione confutare hoc modo : O Judæi, felices infortunio! si est verum quod dicitis, nunquid non ille vos copiose mireve beavit, qui vos pessundedit atque dissipavit, si, cum in patria unum regem amiseritis, nunc in exsilio tam multa regum millia vel invenistis vel recuperastis? Sed nullus eorum chrismate legali vel spirituali unctus est, nullum populus sequitur, nec ipse populo præest, quapropter nullus eorum neque rex neque pontifex, propheta neque dux tribus Judæ vel est vel certe appellari potest. Unde enim causæ effectivæ desunt, ibi effectus illarum esse minime possunt. O igitur dolor vel risus contra stultam atque infelicem sortem partis Judæorum, qui, cum insolenter et inconfesse regimen suum putant in turbam mittere, et applaudere sibi de multitudine regum, nullum rectorem penitus comprobantur habere! Sufficere possit ista ratio quam diximus, ad confutationem primæ partis. Sed quia bonæ causæ satis nobis rationes abundant, non pigeat illos iterato per impossibile oppugnare, hoc modo : Prophetia de qua nunc agimus, aut respicit ad tales reges, id est rusticos sive privatos, aut minime. At si respicit, et propter illorum præsentem existentiam in hac vita, constat inter vos nondum venisse Christum, propterea idem constabit nunquam esse venturum, donec omnes ita deleti sint ut nullus eorum sit in mundo qui regat familiam suam.

¶ cunct prophetiam hanc ad finem talium rectorum respicere, quales certum est usque in finem sæculi perdurare.

¶ His ita refutatis, de hac objectione refutati Judæi transeunt ad alteram, dicentes : « Non credimus venisse Christum, quia sceptrum de Juda non putamus ablatum. Quis scit enim utrum in aliqua parte mundi sit congregata multitudo Judæorum quæ regem unctum atque sacratum habeat super se de genere suo? » Ad hoc respondemus quod nullus utrinque nostrum scit nec audivit in diebus nostris Judæum regem in ulla regione mundi regnare, sed tamen si aliquis Judæus regnaret in Judæa, nunc nihilominus ablatum esset sceptrum de Juda. Per se enim regnum Juda divisum est ab aliis regnis, constans propria regione, quæ dicitur terra Juda et Benjamin, proprio rege, qui de tribu Juda. Et, sicut domus quælibet propriis partibus constat, id est fundamento, parietibus et tecto, quarum si una defuerit, domus esse non possit, ita regnum Juda partibus supradictis. Nam sive patria, sive populus, sive rex desit, regnum esse non possit. Ubi enim pars deest, totum esse non potest; et contra, ubi totum est, partes quoque esse necesse est. Quod si una parte pereunte nomen totius perit, quanto magis cunctis pereuntibus totum non subsistit? Regnum autem Juda terram suam perdidit, quando ipsa in manus extraneas venit; populo caruit, postquam in omnes nationes dispersus est populus; rege vero legitimo longe ante caruerat: sicque regnum Juda, omnibus partibus suis amissis, regnum esse desivit; manifestum est igitur, et ad extranea regna nihil pertinere sceptrum de Juda, et de suo jure esse ablatum. Quod si quis stultus putet esse vel dici regnum Juda ubicunque regnat Judæus super Judæos, refellitur et re et Scriptura. Nam cum regnarent duo reges super gentem Judæorum, unus in Hierusalem super duas tribus, et alter in Samaria super decem tribus, ille tantum vocabatur et erat rex Juda, qui regnabat in Hierusalem; ille denique rex Israel, qui regnabat in Samaria. Si ergo sceptrum Juda non pertinet ad illum qui decem tribus Judæorum præest in Samaria, multo minus pertinebit ad illum qui mendose fingitur rex esse aliquot Judæorum in India. Dicamus iterum : Rex Juda est vir oriundus de tribu Juda, electus, et a legitimo sacerdote sacro chrismate unctus ad regendum populum qui habitat in terra Juda. Omnis autem rex extraneus ab hac definitione alienus est. Nullus igitur ipsorum rex Juda est. Non enim pos-

runt, nec reges quidem existere potuerunt. Ubi enim causæ effectivæ desunt, effectus earum minime esse possunt. Concluditur itaque non solum de Juda sceptrum ablatum, sed ne regem quidem ibi postea fieri potuisse. Nunc veniamus ad tertium : « Non est nobis, inquit, tanti signi, quod exsules sumus nunc et sine rege, id est principe, ut propterea credamus venisse Messiam. Fuimus enim similiter in Babylone, non tamen ullo modo venit Messias, sed postea reversi Hierosolymam habuimus regnum et sacerdotium : hæc est ergo spes nostra ut, similiter nobis restitutis, cum placuerit Deo, rursus hæc adveniant. » Respondemus, quod nunc exsules et sine principe vos esse dixistis, et verum est; ibi enim collectus erat in unum populus Hierosolymis, id est,

A tribus Juda et Benjamin, habens secum regem et sacerdotes et prophetas suos, et promissionem datam a Domino, quod post peractam pœnitentiam septuaginta annorum redituri essent in terram suam, quam nondum tradiderat Dominus alienigenis ad habitandum, sed sicut nunc deserta remanserat. Nunc vero non est vobis collectus populus, sicut tunc, neque rex, neque sacerdotes, neque prophetæ, neque terra deserta vobis reservata, nec promissio data a Domino, quod post septuaginta annos illuc redeatis, sicut tunc, sed est potius sententia data a Domino, quod perpetua sit hæc desolatio vestra, quod in loco suo satis demonstratur, quæ vobis jam circiter annos mille persolvit, nil fraudatura vos de cæteris, usque in finem.

SANCTI FULBERTI

CARNOTENSIS EPISCOPI

SERMONES AD POPULUM.

(*Bibliotheca Patrum*, tom. XVIII, pag. 37.)

SERMO PRIMUS.

B

Patres venerabiles, chari fratres, filii Dei, aliquid vobis volumus memorare de iis quæ nunquam vos oblivisci oportet, videlicet quomodo credere debeatis et vivere, et si quis peccaverit, quomodo possit recuperare. Tria sunt hæc : fides catholica hæc est, ut unum Dominum in Trinitate, et Trinitatem in unitate veneremur. Multi sunt autem qui non possunt hoc intelligere, nisi per quasdam quasi similitudines inducantur. Quapropter dicamus et nos aliquid tale. In sole sunt tres naturaliter, sphaera, claritas, calor. Sphaera solis naturaliter est splendor et calens. Summus Pater naturaliter est sapiens, et amans; sphaera solis, et splendor, et calor, non sunt tres soles, sed unus sol; summus Pater et sapientia ejus, et amor ejus non sunt tres dii, sed unus est Deus; sapientia Filius Dei est, Spiritus sanctus amor est; Pater itaque et Filius, et Spiritus sanctus unus Deus est; hic Deus ante sæcula et nunc, et semper fecit omnia visibilia et invisibilia.

Quæritur autem cur Deus Pater Filium suum, id est sapientiam, hominem fieri voluit? Respondeamus quam brevissime possumus, propter hominem utique redimendum, qui culpa sua perierat, et per se non poterat reparari. Nam antequam peccaret homo, erat prudens et immortalis, et arbitrio liber, fuit tamen tanta calliditas diaboli, ut seduceret eum et redderet insipientem, mortalem et fragilem: quomodo ergo posset, stultus, et fragilis, et mortalis

SERMO II.

Fratres, credo quod omnes qui præsentî basilica continemur, per fidem Christiani sumus. Reddamus ergo in primis Deo gratias, qui nos ad fidem suam vocare dignatus est, et per baptismi gratiam a peccato mundare, et a diabolo liberare. Dicite Deo gratias, fratres: si permansissemus in illa munditia quæ nobis per baptismum data est, vere felices essemus. Sed non permansimus, cecidimus enim per nostram culpam, non solum in peccata, sed etiam in crimina propter quæ peccatores ab Ecclesia separantur, qualia sunt homicidia, adulteria, fornicationes, sacrilegia, rapinæ, furta, falsa testimonia, superbia, invidia, avaritia, diutina iracundia, ebrietas assidua. Sicut ergo Deo gratias egimus pro bonitate sua, sic nos culpabiles confiteamur pro malitia nostra, et dicamus singuli: peccatores sumus. Fratres, vere tales sumus coram Deo et sanctis ejus, sed misericordia ejus magna est, qui nobis adhuc donat locum sive tempus emendationis.

Emendemus ergo in melius, juxta Scripturam, quæ ignorando peccavimus; quod si nescitis qualiter emendare debeatis, dicendum est vobis. In primis peccare desistite: quandiu enim quis Dominum offendere non cessat, nec ejus pœnitentia fructuosa est, et qui in hac vita criminali peccato finem non imposuerit, veniam in altera non habebit. Quapropter, ut dixi, necessarium est in primis crimini